

ФИНАНСИРАНЕ НА ПРОЕКТИ УСТОЙЧИВО ЕНЕРГИЙНО ПЛАНИРАНЕ

МЕХАНИЗЪМ ЗА ГАРАНТИРАНЕ НА КРЕДИТИ DEVELOPMENT CREDIT AUTHORITY И ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ В БЪЛГАРИЯ

Целта на настоящия материал е да представи на заинтересованите български общини един нов механизъм за финансиране на общински проекти за енергийна ефективност. Механизмът предоставя реална възможност за осигуряване на дългосрочно проектно финансиране за проекти, водещи до икономии на енергии. Чрез този финансов механизъм, през последните няколко месеца успешно са финансирани три проекта за енергийна ефективност на Общините Перник, Пазарджик и Силистра. Проектите на други две общини - Севлиево и Попово – са в процес на завършване към момента на отпечатване на материала.

В рамките на проекта “Общинска програма за енергийна ефективност” (ОПЕЕ), финансиран от Американската агенция за международно развитие (ААМР) и изпълняван от американската консултантска компания Electrotek Concepts, Inc., през ноември 1999 година бе сключен договор между ААМР и Обединена българска банка (ОББ) за прилагането на механизма за гарантиране на кредити Development Credit Authority (DCA). Чрез този механизъм ААМР предоставя в полза на ОББ от името на потенциални кредитоиискатели гаранции за обезпечаване на 50% от главницата по кредити, отпуснати от ОББ за проекти за енергийна ефективност. Този договор между ААМР и ОББ е с продължителност 7 години, до юни 2006 година, и осигурява гаранции за кредитен портфейл на стойност USD 6 250 000.

От този гаранционен механизъм могат да се възползват български общини (а така също общински и частни търговски дружества в България, със собственост на държавата под 49%), които разработват проекти за енергийна ефективност. Проект за енергийна ефективност според условията на споразумението е всеки проект, вследствие чието изпълнение се реализират икономии на енергия, достатъчни да осигурят възвръщаемост на инвестицията и обслужване на дълга, в срокове, атрактивни за търговско финансиране – до 5 години според спецификата на кредитоиискателя и неговият конкретен проект.

Използването на механизма DCA води до няколко преки ползи за общините, възползвали се от него. Най-значителното преимущество за ползвателя е, че чрез този механизъм ОББ предлага сравнително

дългосрочни кредити в рамките на 3 до 5 години, с разумен гратисен период при конкурентни и атрактивни условия на заема. Тъй като 50% от изискваната по заема гаранция върху главницата се покрива от ААМР, обезпечението, което банката изисква от кредитоиискателя е два пъти малко от обикновено. Освободените от залог по този начин активи могат да бъдат използвани от общините за други цели.

В рамките на проекта “Общинска програма за енергийна ефективност” е предоставена възможност да бъде използвана безвъзмездната консултантска помощ на специалистите от Електротек при техническото и финансово разработване на проекти, структурирането на заеми и преговорите с ОББ. Също така, ААМР предоставя възможности за участие в последваща информационна програма с широка международна насоченост с цел разпространение на резултатите от успешните проекти и популяризирането на работата на механизма DCA в страната и региона.

Механизмът DCA предоставя реална възможност заинтересованите общини да осигурят необходимото им финансиране за свои проекти, водещи до икономии на енергии. Трябва да се подчертае, че условията на финансирането се договарят за всеки конкретен случай между клиента (община) и финансиращата институция (ОББ). Условията на кредитиране зависят от степента на риска, асоцииран със съответния кредитоиискател. При всички случаи, общината кредитоиискател следва да премине през стандартната процедура на банката за отпускане на кредит, която включва подаването на изискваните документи и разработката на бизнес план. Именно при този процес може да бъде използвана консултантската помощ на специалистите на Електротек, за разработването на документация, която да отговаря на всички условия на финансиращата банка.

В рамките на ОПЕЕ, чрез механизма DCA, към момента на публикуване на материала, са финансирани успешно три проекта за енергийна ефективност на български общини. Първият общински заем, гарантиран от DCA е отпуснат от ОББ за общински проект за енергийна ефективност в град Перник.

Общата стойност на проекта в град Перник е 399 500 USD, а заемът гарантиран от DCA представлява 33% от тази сума, т.е. 132 000 USD. Екипът на ОПЕЕ осигури допълнително финансиране от 214 000 USD от частен инвеститор. Това е значителна сума за заем в българска община, а тригодишният срок на погасяване е уникален за общински заем в страната. Техническите и финансовите параметри и бизнес плана на проекта са разработени от Електротек в тясно сътрудничество с Община Перник. На 28 ноември 2000 г. кредитният комитет на ОББ одобри проекта за финансиране чрез механизма DCA. Бизнес планът и анализите за паричния поток и риска, извършени от Електротек, ще бъдат използвани като модели за други общински проекти, представени за финансиране чрез механизма за гарантиране на кредити DCA.

Проектът на Община Перник се състои от две основни части – улично осветление и отопление на общински сгради. Съществуващите стари осветителни тела с неефективни живачни лампи са заменени с нови осветители с натриеви лампи с високо налягане. Подобрени са управлението и отчитането на електроенергията за улично осветление. Консумацията на електроенергия е намалена с 68 %, а нивото на осветеност в града е увеличено значително. В 11 общински сгради (училища и детски градини) е подобрена изолацията на дограмата и е въведено автоматично управление на отоплителните системи. В резултат на прилагането на проекта консумацията на топлинна енергия е намалена с 32,8 %, а нивото на комфорт е увеличено значително.

Вторият успешно финансиран чрез DCA общински проект за енергийна ефективност е проектът на Община Пазарджик. Общата стойност на проекта в град Пазарджик е 144 000 USD, а заемът, гарантиран от DCA представлява 70% от тази сума, т.е. 100 400 USD. На 16 март 2001 г. кредитният комитет на ОББ одобри проекта за финансиране с механизма DCA. Проектът цели подобряване на уличното осветление в града. Съществуващите стари осветителни тела с неефективни живачни лампи са заменени с натриеви лампи с високо налягане. Проектът предвижда и инсталирането на подобрена система отчитане и контрол на разходите за улично осветление в града.

По предварителни изчисления ефектът от прилагането на проекта е 59 % годишни спестявания на електроенергия.

Непосредствено преди публикуването на материала, на 13 юни 2001 г., бе финансиран проектът на Община Силистра. Общата стойност на проекта възлиза на 306 059 USD, а одобрения от ОББ заем, гарантиран чрез DCA е в размер на 71% от тази сума, т.е. 216 995 USD. Срокът на погасяване на кредита е 2.5 години.

Още два общински проекта се намират в напреднал стадий на разработка и преговори с банката. Решенията за тяхното финансиране се очакват в рамките на месец юни. Всеки един от тези пет разработени проекта на Общините Силистра, Севлиево, Попово, Перник и Пазарджик, представлява интересен пример за гъвкаво разработени схеми за търговско финансиране на общински проекти за енергийна ефективност. Тези проекти включват инвестиции във всички части на общинската инфраструктура, включително улично осветление, отопление на общински сгради, водоснабдяване, газификация, третиране на твърди битови отпадъци и използване на възобновяеми енергийни източници. Всеки един от проектите демонстрира как конкретни социални, енергийни или инфраструктурни проблеми в общините могат да бъдат третирани от гледната точка на енергийната ефективност. След това тези проекти могат да бъдат разработени и представени във вид, атрактивен за търговска банка и за тяхното изпълнение да бъде осигурено търговско финансиране при условия, привлекателни за общините и търговската банка.

Най-сериозната от всички пазарни и институционални бариери пред общинските проекти за енергийна ефективност в България през последното десетилетие е била липсата на финансиране. В повечето такива проекти техническите решения са известни и добре проверени в практиката и реализацията им е затруднена или възпрепятствана от липсата на дългосрочно проектно финансиране. Преодоляването на тази бариера е основната цел на разработването и прилагането на гаранционният механизъм DCA от специалистите на ААМР, ОББ и Електротек.

Изготвил материала: Димчо Линков, Ръководител проект "Общинска програма за енергийна ефективност", България

ТЪРГОВСКО ФИНАНСИРАНЕ ЗА ОБЩИНСКИ ПРОЕКТИ ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ В РУМЪНИЯ

В рамките на Програма за техническо сътрудничество на ААМР/Румъния, Electrotek Concepts, Inc. изпълнявана инициатива, насочена към подобряване на обществените услуги (отопление и осветление), и рехабилитация и модернизация на свързаната с това общинска инфраструктура. Инициативата съдейства за създаването на по-

икономически устойчив и екологично чист енергиен сектор с фокус върху подпомагане на приватизацията на общинските обекти чрез подобряване на тяхното финансово положение. В сътрудничество с Румънската агенция за енергийна ефективност, екипът консултанти на Electrotek, включително местни технически и финансови

експерти, посети и оцени възможностите за проекти в 17 румънски обекта, където 1) могат да бъдат разработени предварителни проучвания на възможностите, и 2) е възможно да бъдат осъществени сделки, т.е. собственото и заемното финансиране могат да бъдат обезпечени от спонсорите (собствениците) на проекта. Екипът консултанти разработва предварителни проучвания за трите най-добри кандидата и води преговори с местни и международни финансиращи институции и търговски инвеститори за финансиране на тези приемливи за банките проекти.

Първи проект – Меджидия, Румъния

Град Меджидия е избран като първи проект за изпълнение. Целта е да се подобри общата ефективност на работа и възможностите за топлоснабдяване (производство на топлоенергия, както и първични и вторични разпределителни мрежи), така че да се постигне приемливо ниво на топлинен комфорт и осигуряване на достатъчни количества битова топла вода за всички консуматори на приемливи цени. Проучването включва първоначален анализ на кредита, описание на мерките за енергийна ефективност, предложение за финансова схема, анализ на паричните потоци и анализ на риска.

Консултантският екип установи, че понастоящем инсталираната мощност от 60 Гкал/час произвежда с 30% по-малко топлоенергия поради неефективност на системата. Съществуващите 18 котелни са оборудвани със стари и неефективни котли и с водотръбни цилиндрични топлообменници, които са запушени от утайки. Твърдата входяща вода не се третира химически. Котлите имат преоразмерени тръби, които всяка година се нуждаят от подмяна. Всички котелни използват скъпо течно гориво, в резултат на което цената на топлоенергията е значително по-висока от тази в други румънски градове.

Преносната и разпределителната мрежа от всяко котелно се състои от три тръбопровода, положени в подземни бетонни канали без достъп. Повечето тръби са на 25 години, преоразмерени и лошо поддържани. Каналите на тръбопровода често се наводняват, а топлоизолацията на тръбите е неефективна поради утечки на вода. Тръбите са много корозирани, в резултат на което се получават високи загуби на топлина и вода.

Резюме на проекта

През първоначалната фаза на проекта се осигурява пълна подмяна на оборудването за топлопроизводство в 4 котелни заедно с разпределителните мрежи, с малки подобрения в настоящото ниво на топлоснабдяване. Приходите от спестяванията на енергия са достатъчни за

обслужване на заема и за финансиране на допълнителни подобрения по определен график за осъвременяване и на останалите 14 котели и мрежи. През последната фаза на проекта ще бъде обезпечено повишаване нивото на топлоснабдяване и ще бъдат извършени подобрения в използването на топлоенергията при крайния потребител с цел да се осигури отопление и битова топла вода на приемливи цени и при ниво на комфорт, доближаващо се до западните стандарти. Показателите относно инвестициите по проекта [вътрешен процент на възвръщаемост (IRR), нетна осъвременена стойност (NPV), и период на възвръщаемост] са изчислени за паричните потоци на проекта преди финансирането (нетни свободни парични потоци), които са сконтирани с фиксиран процент – 15 %. IRR е 71.4% и NPV е около 2 милиона USD при инвестиция от 1 милион USD с двугодишен период на възвръщаемост.

Финансова схема

Консултантският екип работи по подобни проекти с общинските власти в Пиетра Неамт и в Слобозия, Румъния. Търси се търговско финансиране за всичките три проекта. Консултантският екип проучва приложими финансови схеми и гаранции за инвестициите с ЕБВР, Световната банка и фонда ГЕФ, Банка “Импорту-Експорт” и други местни финансиращи институции и инвеститори. Някои от тези схеми включват “поделяне на разходите” чрез използване на механизма DCA, който представлява американска програма, насочена към местни банки, чрез която се гарантира 50% от риска върху главницата по заеми за енергийно ефективни проекти, предназначени за общински и индустриални заемоскатели. Проектите, които имат право да участват в този механизъм, обикновено включват няколко обекта/дейности на един и същ заемоскател. Заемоскателят заделя фондове за конкретните бенефициенти на проекта според собствените си правила (бюджетно финансиране, заем, и др.). При механизма DCA банките се поощряват да отпускат заем до 70 % от стойността на проекта. Размерите на проектите се определят според предпочитания размер на заема за конкретната банка чрез “пакетиране” на различни мерки в един и същ заем. Въпреки, че проектите се избират така, че спестяванията да покриват разходите по обслужване на дълга, те са структурирани при различни форми на обезпечение, например: (а) използване на собственост за допълнително обезпечение, (б) определяне в полза на банката на част от вземанията от дейностите, генериращи приходи или (в) създаване на блокирана/условна банкова сметка (escrow account), където се съхраняват средствата, предвидени за енергийно ползване, с условието, че са в полза на банката.

ПРОЕКТ “БЪЛГАРИЯ - УСТОЙЧИВО МЕСТНО ЕНЕРГИЙНО ПЛАНИРАНЕ”

История на проекта.

Енергийното планиране у нас се прави предимно на национално равнище и е в областта на т.нар. голяма енергетика. Този подход не взема предвид и не включва местния енергиен ресурс (регионален и общински), предимно от ВЕИ (възобновяеми енергийни източници), а местните власти нямат опит в разработването на енергийни планове.

В връзка с горното през октомври 2000 започна проект на тема “България - Устойчиво местно енергийно планиране”, финансиран от британското министерство на външните работи и изпитан от ESD Ltd. Великобритания и “И Ес Ди – България” ООД. Предвижда се проектът да завърши през януари 2002 година.

Участници

- Представител на българското правителство и контролираща страна – ДАЕЕ (Държавна агенция по енергийна ефективност).
- Изпълнители на проекта: британската фирма ESD Ltd. и българската фирма “И Ес Ди – България” ООД, определени след проведен търг.
- Пилотни общини по проекта: общините гр. Кюстендил, гр. Сапарева Бania и гр. Кочериново, избрани след проведен конкурс.

Методика

- **Определяне на нуждите и приоритетите на местните власти.** Включва подробно запознаване с краткосрочните и дългосрочни планове за развитие и стратегията на съответната община.
- **Разработване на планова матрица.** Разработване съвместно с местните власти на МАТРИЦА, включваща приоритети от различни сфери: образование, здравеопазване, транспорт, строителство, промишленост, увеличаване на местните приходи и др. “Енергията” е ЕЛЕМЕНТ от разработването на приоритетите, а не самостоятелен и изолиран компонент.
- **Събиране на данни и информация.** Съвместна работа с местните власти при определяне на ключовите фактори, като напр.: икономическо развитие (нарастване, приходи, др.); енергийна консумация по видове и сектори; енергийна ефективност при крайния потребител; енергийни ресурси (конвенционални и ВЕИ); производство на

енергия (напр. топлофикационни дружества и др.); очаквано нарастване на развитието по сектори; основни промени в сферата на икономиката, които ще повлияят на енергийното търсене и др.

- **Сценарии. Обработка на информацията. Модел SAFIRE.** Обработката и оценката на информацията се прави на база предварително приети сценарии с компютърния модел SAFIRE (Модел за стратегически оценки за рационално използване на енергията).
- **Разработване на устойчив местен енергиен план.**
- **Изготвяне на предложения за инвестиционни проекти.**

Етапи

Програмата на проекта предвижда четири етапа:

Етап 1. Създаване на управляващ комитет по проекта под председателството на ДАЕЕ. Разработване на критерии за избор на пилотни общини. Избор на пилотни общини.

Етап 2. Определяне възможностите за планиране в пилотните общини. Събиране на данни и информация. Определяне на сценарии и оценки.

Етап 3. Изготвяне на пилотен енергиен план. Разпространяване на резултатите.

Етап 4. Подпомагане на ДАЕЕ при определяне на нормативните и институционални препятствия за повишаване на енергийната ефективност. Преглед и оценка на съществуващото законодателство. Предоставяне на ДАЕЕ на правни и институционални консултации в областта на ВЕИ и ЕЕ.

Очаквани резултати

По-важните очаквани резултати от проекта са:

- Демонстриране ползите за общините от разработване на устойчиви енергийни планове;
- Обучение на специалистите от ДАЕЕ за разработване на устойчиви енергийни планове и прилагането им в други общини и райони в България.

Web страница.

От 01.07.2001 започва да работи Web страница на български и английски език с цел предоставяне на текуща информация по проекта, неговите крайни резултати, предложенията за инвестиционни проекти и др. Адресът на страницата е: <http://bulgariaplan.energyprojects.net>

Изготвил материала: Александър Пенчев, “И Ес Ди – България” ООД, esdb@cit.bg; www.esdb.web.bg

Настоящият бюлетин се издава от Енергиен център София, Координатор на Балкан ОПЕТ, в рамките на Енергийна информационна мрежа на общинско и местно ниво.

За информация и препоръки по съдържанието и оформлението на бюлетина:

Иванка Панделлева
Енергиен център София
Бул. Джеймс Баучер 51
1407 София
Тел: (02) 96 25 158; 68 35 42
Факс: (02) 68 14 61
Е-поща: ivankap@enpro.bg